

Κι' ἀγάλια καὶ χωρὶς νὰ νοιώσῃ τὸ παιδί, τράβηξε ἡ γριά κατὰ τὸ χωριό της.

Ἄξαφνα τὸ παιδί εἶδε ποῦ ἔλειπε ἡ γριά. Ἐμπήξε τὰ κλάματα. Βρύσες κατέβαιναν τὰ δάκρυά του. Πήγα κοντά, τοῦ μίλησα γλυκά, τοῦ χάιδεψα τ' ὄμορφο κεφάλι. Τὸ πήρα 'σ τὴν ἀγκαλιά μου καὶ τὸ φίλησα, μὲς τὰ κλάματά του. Τίποτα! Τὸ παιδάκι ἀπαρηγόρητο.

— Ἀκουσε, τοῦ λέω, καλὸ μου. Θὰ σὲ πάω 'σ τὴ χώρα, ποῦ ἔχει τόσα ὁμορφα πράγματα γιὰ σένα. Θὰ σὲ φορτώσω στολίδια καὶ παιγνίδια, κι' ἄμα θελήσῃς, θὰ σὲ γυρίσω 'σ τὴ γριά σου πίσω. Ἐρχεσαι;

Τὸ παιδάκι ἀμέσως ἔπαψε τὰ κλάματα. Μὲ κύταξε πονηρὰ μὲ τὰ δακρυσμένα μαῦρα μάτια του, τὰ γελαστά. Κατέβασε τὰ μάτια ὕστερα κ' ἔμεινε σὲ συλλογὴ. Φαίνονταν νάχῃ 'σ τὸ νοῦ του κάτι ἴσως πειὸ βαθὺ ἀπὸ τὰ λόγια τὰ δικά μου.

Ἄξαφνα ἔλαμψε τὸ πρόσωπό του. Ἡ ματιά του ἔπαιξε γοργή. Σηκώνει τὸ χέρι μὲ τὰ λουλούδια, ποῦ δὲν τὰ ξέχασε 'σ τὴ λύπη του, καὶ μοῦ τὰ φέρνει ἴσα 'σ τὴ μύτη. Μὲ μέθυσε αὐτὸ τὸ κίνημα του πειὸ πολὺ ἀπὸ τὴ μυρουδιά τῶν λουλουδιῶν. Τόπισσα καὶ τὸ λίγωσα 'σ τὰ φιλιά. Ὑστερα τὸ κάθισα 'σ τὰ γόνατά μου κι' ἄρχισα νὰ τὸ ρωτῶ.

— Τ' ὄνομά σου, ἀγάπη μου;

— Δὲ σ' τὸ λέω! Ἄν τὸ καταλάβῃς!

— Οἱ γονεῖς σου;

— Μὴ μοῦ τοὺς θυμῶς! Μὲ θυμώνεις!

— Πές μου τὴ ζωίτσα σου. Ποῦ γεννήθηκες;

Πῶς βρέθηκες 'σ τῆς γριάς τὰ χέρια;

— Τὴ ζωή μου νὰ σ' τὴν πῶ! Εἶν' ἡ χαρὰ μου νὰ τὴ λέω. Ἀπὸ πολλοὺς τὴν ξέρω καὶ τὴν ἔμαθα. Δυὸ γειτονικοὶ ἀρχόντοι ἦταν οἱ γονεῖς μου. Ἦταν πάντα μαλλωμένοι πρὶν παρθοῦν. Κ' εἶχαν χωρισμένα τ' ἀφεντάτα τοὺς μὲ σύνορα βαθιά. Ὁ πατέρας μου καλόβουλος λεβέντης, καλοπρόσωπος, φιλάρεσκος, φανταχτερός. Ἡ μάνα μου ἀκατάδεκτη, περήφανη, κακιὰ. Δὲν τὴν ἀγαποῦσε ὁ πατέρας μου. Τὸν πλήγωναν οἱ προσβολὲς ποῦ τοῦκανε. Γείτονας, κι' οὔτε ἓνα χαιρετισμὸ τοῦ δὲν ἤθελε νὰ δεχτῇ. Κ' εἶχε σφαλιστῇ 'σ αὐτὸν τὴν θύρα τοῦ παλατιοῦ της. 'Σ τὰ χτήματά της δὲν ἄφινε μῆτε τὸ πόδι τοῦ νὰ βάλῃ. Δικὸς της δούλος δὲν τολμοῦσε μῆτε καλημέρα νὰ πῇ 'σ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ πατέρα μου.

Ὑπομονητικὸς καὶ πολυπόνηρος ὁ πατέρας μου βάλθηκε μὲ πείσμα νὰ τὴν κάμῃ νὰ τὸν ἀγαπήσῃ. Πολλὰ πλανέματα μεταχειρίστηκε. Ὅμως τοῦ κάκου! Ἐμνε ἐκείνη ἀλύγιστη. Βαρυῶνταν τὰ στρημ-

μένα του τὰ λόγια. Σιχαίνονταν τὲς κολακίεις του. Σκιαζόνταν τῆς πονηρίας του. Κι' ὁ πατέρας μου πείσμωνε χειρότερα. Καὶ τελευταῖα, ἀντὶ ν' ἀγαπηθῇ, τὴν ἀγάπησε ἐκεῖνος τὴ μητέρα μου. Τῆς ἔστειλε προξενιὰ νὰ τὴ στεφανώθῃ. Αὐτὴ ὅμως ἔδιωξε ἄσκημα τοὺς προξενιτάδες ἀπ' τὸ σπίτι. Τότε θυμώσε ὁ πατέρας μου. Ἐκδίκηση ζητοῦσε! Ἀλλὰ πῶς νὰ τὴν πάρῃ; Βλέποντας τ' ἀδύνατα, κάθισε κ' ἔκανε ὑπομονή. Καὶ περίμενε τὴν ὥρα νὰ τὴν καταχτήσῃ.

Σοῦ εἶπα τώρα καὶ γιὰ τοὺς δυὸ τί ἀνθρώποι ἦταν. Ὅμως καὶ τὰ χτήματά τους ἦταν ἀμοιαστα κι' αὐτά, ὅπως κ' ἐκεῖνοι. 'Σ τοὺς κήπους καὶ 'σ τοὺς κάμπους τοῦ πατέρα μου ἀνθίζαν κάθε λογῆς ἀνθή καὶ δέντρα. Πολύκαρπα φύτρα, καὶ πολύχρωμα. Νὰ κόβῃς καὶ νὰ χαίρεσαι τῆς μυρουδιῆς καὶ τὸ φαγί τους. Νὰ τρῶς καὶ νὰ μὴ δίνῃς ἄλλουνοῦ! Νὰ θέλῃς κι' ἄλλα καὶ νὰ μὴ χορταίνῃς! Ἐνῶ 'σ τῆς μάνας μου τὸ περιφραγμένο περιβόλι μιᾶς λογῆς δὲν τρὸ μονάχα φύτρωνε, παράξενο δέντρο, ποῦ ἔκανε καρπὸ καὶ σὰν ξυλολέμονο, καρπὸ πάντα ἀγουρον, μουδιαστικὸν κι' ἀχώνευτον! Πόσο ὅμως ἦταν ἡ μάνα μου περήφανη γι' αὐτὸν τὸ θησαυρὸ της! Ἀς μὴν ἔρχονταν κανεὶς νὰ τὸν ζητήσῃ αὐτὴ τὸν χαίρονταν καὶ τὸν καμάρωνε μοναχὴ της. Καὶ τοῦ ἀκρίβαινε τὴν τιμὴ, 'σ τὴ φαντασίᾳ της. Κ' ἡ ἀκρίβεια τοῦ αὐτῇ τὴν περιφάνειε περισσότερο.

Νὰ μὴ σοῦ τὰ πολυλογῶ, καὶ τὰ παλάτια τους, ποῦ κάθονταν οἱ δυὸ ἀντίζηλοι, κι' αὐτὰ δὲν ἔμοιαζαν σὲ τίποτα. Τὸ παλάτι τοῦ πατέρα μου ἦταν πολυθόρυβο, συμμάζωμα ζωῆς ποῦ ξεφαντώνει. Ζωγραφιῆς τοῦ στόλιζαν ὁμορφες τὰ πολλὰ χωρίσματά του. Τραπεζία πάντα στρωμένα δέχονταν 'σ τὴν χαρὰ τοὺς διαβάτες, ἀκάλεστους ἢ καλεσμένους. Περιπλοκάδια ξάνοιγαν τῆς ἀγκαλιῆς τοὺς κ' ἔζωναν ὅλο τὸ παλάτι μέσα κι' ὅξω. Τῆς μάνας μου ὅμως τὸ παλάτι ἦταν ἀλλοιώτικο, παλάτι πειὸ παράξενο ἀπ' ὅλα τὰ παλάτια καὶ τ' ἄλλα χτίσματα τ' ἀνθρώπινα. Ἐρημο παλάτι, κούφιο κι' ἀδειανό. Δὲ λέω, τρανὸ, γερὸ καὶ μεγαλόπρεπο· λευκὸ κι' ὁλοκαρμάρινο. Ὅμως ἀγέλαστο, σιωπηλὸ καὶ κρύο. Σὰ θαντὴ ἀκατοίκητο ἀπὸ ζωντανὴ ψυχὴ. Ἰσκιό θὰ τὸ σύχναζαν, γιὰτὶ δὲν ἀκουγες φωνή, δὲν ἀγροικοῦσε γέλοιο. Ἐρημιὰ κ' ἡ ἀρχόντισσα μητέρα μου τὸ κατοικοῦσαν! Νοικοκύρηδες χωρὶς ψυχογυιούς καὶ παρκακῶρες. Ἀρχοντες χωρὶς πιστούς.

Περνοῦσε καιρὸς κι' ὁ πατέρας μου δὲν ἔβλεπε πειὰ τὴν ἀρχόντισσα. Πέρα κατὰ τ' ἀφεντάτα της

νέκρας σιγαλιὰ βασιλεῦσε. Οἱ ἄχαροι κι' ἀνύστοι καρποί της ἔρεβαν ἀτρύγητοι 'σ τὰ δέντρα ἀπάνου.

— Τί νὰ γίνεταί ἡ γειτόνισσά μου;

Εἶπε μιὰ μέρα ὁ πατέρας μου. Καὶ σηκώνεται κρυφὰ κι' ἀρματωμένος μὲ κάθε στόλισμα, ποῦ μπορεῖ πειδμορφο νὰ κάμῃ ἓνα παλληκάρι, πέρασε ἀθώρητος τὸ σύνορο κ' ἔφτασε 'σ τὸ παλάτι. Μὲ φόβο μπῆκε μέσα. Τοῦ φάνηκε ἀπὸ τὴν ἀρχὴν παράξενο πῶς δὲν ἀπάντησε ψυχὴ, σὰ νὰ εἶχαν ὅλοι οἱ κάτοικοι τοῦ ἀφησμένο τὸ παλάτι ἀκατοίκητο. Ἐνα κρύωμα, ποῦ ἔβγαине ἀπὸ τοὺς γυμνοὺς τοὺς τοίχους, τοῦ πλάκωνε τὴν ψυχὴ. Ἐλεγε νὰ γυρίσῃ πίσω, κι' ὅλο τολμοῦσε κι' ὅλο πήγαινε μπροστά. Τελευταῖα μὲς σὲ μιὰ σάλλα ἀπερριπνὴ βρῆκε τὴ βασίλισσα ξαπλωμένη 'σ τὸ κρεβάτι σὰ νεκρή. Τὰ μάτια της γυάλιζαν ὁλάνοιχτα κι' ἐκίνηταν. Τὰ μάγουλά της ἐφείγγαν, χωρὶς σάρκα κ' αἷμα· τὸ μέτωπό της κίτρινο σὰν ἀπὸ μάρμαρο παλιὸ καὶ μουχλιασμένο· κολλητὰ 'σ τὸ δέρμα τὰ κόκκαλά της. Κι' ὅμως ἡ ἀρχόντισσα δὲν ἦταν πεθαμένη! Ἐτσι ψυχροπάλευε ποῖος ξέρε ἀπὸ πόσον καιρὸ. Κ' οἱ ἀνθρώποι τῆς, ποῦ τὴ λάτρευαν, τὴν εἶχαν ἀφήσῃ κι' ἀπὸ λίγοι εἶχαν ἐρθῇ καὶ γράφτηκαν 'σ τὴ δούλεψη τοῦ γείτονα τοῦ ἀνοιχτοχέρη, τοῦ πατέρα μου· καὶ τῶρριξαν 'σ τὴν καλοπέραση, ἐνῶ ἡ δύστυχη ἐκείνη ἀπόμεινε ὀρφανὴ νὰ φροντίζῃ μοναχὴ τὸν ἑαυτὸ της. Κι' ἀφοῦ τῆς ἔλειψε καὶ τὸ ψωμί καὶ δὲν ἤθελε ἀπὸ κανένα βοήθεια νὰ ζητήσῃ, ξαπλώθηκε κ' ἔπεσε τοῦ θανάτου. Θεονήστικη, γυμνή, χωρὶς φαγὶ καὶ χωρὶς σκέπασμα, περίμενε τὸ λυτρωμὸ της· κι' αὐτὸς ἀργοῦσε καὶ κατέβηκαν ἀράχνες, ἀνυφάντρες ἐμπειρες, κ' ἐπλεξαν τὰ ὑφάδια τοὺς γύρω 'σ τὸ κορμί της καὶ τὴ σκέπασαν. Ὅμως κανένας δὲν ἦταν ἐκεῖ νὰ τὴν ταῖσῃ κιόλας.

Ἐτσι τὴν ἤρε ὁ λεβέντης ὁ πατέρας μου τὴ μάνα μου κοιτάμενη. Καὶ χύθηκε καὶ χάλασε τῆς φωλιῆς τῶν σφαλαγγιδῶν κ' εἶδε μὲ βιὰν ἂν ζοῦσε ἡ ἀτυχὴ γυναῖκα. Κρατοῦσε ἀκόμα μιὰ κλωστή τὴν ψυχὴ της 'σ τὸ στεγνὸ κουφάρι. Ἀπ' ἀρρώστεια δὲ φαίνονταν νάχῃ τίποτα.

— Ἦρέ, τὴν ἀράχνη, εἶπε ὁ πατέρας μου· ὅλη παγωμένη εἶναι. Ἀπὸ τὴν πείνα...

Καὶ τῆς ἔβαλε 'σ τὸ στόμα λίγο ἀντιψῦχι ἀπ' τὸ πιπτό τοῦ παγουριοῦ τοῦ. Καὶ τὴ σκέπασε μὲ τὴν παχειὰ τοῦ τὴ φλοκάτα. Καὶ τὴν πήρε 'σ τὰ χέρια καὶ τὴν ἔφερε 'σ τ' ἀρχοντικὸ του. Καὶ τῆς θέρμανε τὸ σῶμα, καὶ τὴν καρδιά μὲ τὰ πολλὰ τοῦ φίλτρα καὶ τὴν ἀνάλησε. Κ' ἔτσι τὴν ἔκαμε γυναῖκα του.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΟΥΒΕΝΤΕΣ

6

ΣΠΥΡΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ

Ο ΠΕΡΙΑΛΓΗΣ ΚΛΕΩΝ

Μὴ ἐν τῇ τοῦ ἄρχομαι μετ' αἰτιατικῆς—ὦ τῶν προγόνων φωνή—συντάξῃ; μὴ ἐν τῷ χαλεπῷ (;) ἢ ὡς ὁ ποιητὴς φησὶ δυσκόλῳ τῆς τῆς ψυχῆς κατωφεροῦς πορείας; ἢ ἄρα ἐν τῇ ἀτέχνῳ, οὐκ ἀτεχνῳ, καὶ στρυφνῳ πεπλεγμένῃ λέξει; ἢ ἐν πάσει τούτοις ὁμοῦ, ἔτι δὲ ἐν τῇ τῆς μελανῆς ἀντὶ τῆς μελαίνης χρήσει; Μὴ σπεύδετε ἀνδρες ἀναγνώσται, ἀποκρινοῦμαι ὁμῶς ἀδικήσετε γὰρ σπεύδοντες τὸν ὑψιπετὴ ποιητὴν· ἐνδὸς ἔτι στίχου ἀκούσατε· ἐπὶ δὲ ἀκούσητε, κρίνατε· μὴ πρότερον.

Προσέχουσα εἰς ἄστρον τι μὴ τὰ πτερὰ της καύσει!

Ἐδὼ τὸ θαυμαστικὸν δὲν τῶχει βάλει ὁ κ. ποιητὴς,

ἀπὸ μετριοφροσύνης βέβαια, ὥστε τὸ βάζουμε ἐμεῖς, καὶ συνάμα γιὰ ὅσους δὲν ξέρουν τί πάει νὰ πεῖ Ὑψιπετῆς, βάζουμ' ἐδὼ πέρα καὶ τὸν ἀκόλουθο κανόνα τῆς γραμματικῆς αὐτῆς εἰς -πετῆς παραγόμενα ἐκ τοῦ πίπτω τριτόκλιτ᾽ ἐστὶ, τονίζονται δ' ἐπὶ τῆς ληγουσῆς, ἐκ τοῦ πέτομαι δὲ παραγόμενα παροξύτον᾽ ἐστὶ καὶ πρωτόκλιτα. Δὲν εἶχαν λοιπὸν δίκιο σὰν ἔλεγα πῶς κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ ἀρνηθῇ τοῦ κ. Ραγκαβῆ «τὸ ὑψιπετῆς» ἀφοῦ μ' ἐκεῖνο μάλιστα τὸ στίχο εἶδεξε ὁλοφάνερα πῶς ἔχει τὸ μεγάλο αὐτὸ προτέρημα σὰν ἀερόλιθος πέφτοντας ἀπὸ τὸν αἰθέρα τὸν ἀστροσπαρμένο μὲ τὴν ἀκατάσκοπον ψυχὴν νὰ χώνεται στοῦ γελοίου καὶ μπουζιῦ τὰ βᾶθῃ μὲ τὴν κρύα καὶ «κακόζηλη» ἐκείνη εἰκόνα του, ὅπου παρασταίνεται τὴν ψυχὴν προσέχουσαν εἰς ἄστρον τι μὴ τὰ πτερὰ της καύσει;

Καὶ σ' αὐτὸ τοῦ τοῦ ποιήματος ὁ κ. Κλέων σταθερὸς σ' ὅσα λέει στὸν περίφημο πρόλογο γιὰ τὸν ποιητὴ, ὅτι δηλ. αὐτὸ ποιητὴς εἶναι ὁ θεόπνευστος (!) πρωτοεργὸς καὶ σκαπανεὺς τῆς διαρκούς ἐξευγενίσεως τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ φωνῆς μὲ κάθε τρόπο ἐκοίταξε νὰ ἐξευγενίσῃ «τὴν ἐθνικὴν (;) αὐτοῦ φωνήν»—καὶ τὸ κατόρθωσε. Ἐμεῖς ἄξαφνα λέμε ἀρχίζω κατὰ τί' οἱ κ. πρόγονοι ἔλεγον ἄρχομαι τίνος. Ἐξευγενίζων τοίνυν διαρκῶς τὴν ἐθνικὴν αὐτοῦ φωνήν ὁ θεόπνευστος πρωτοεργὸς καὶ σκαπανεὺς τῆς κτλ. γράφει «τὴν δύσκολόν της ἤρξατο κατωφερῇ πορείαν». Ἐτσι μπο-

ρούσε ἀξιόλογα νὰ γράψῃ καὶ «τῆς δυσχεροῦς της ἄρχισε κατωφεροῦς πορείας».

Ἀπὸ τὴν βιὰν ἀρχὴν ξεκινώντας δηλ. ἀπὸ τὴν τῆς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ἐξευγενίσεως τῆς ἐθνικῆς φωνῆς καὶ γνωρίζοντας πόσο σημαίνει γιὰ τὸν ἐξευγενισμὸν ἡ χασμωδία—ἢ θεὰ ποῦ λατρεύει—ἐξευγενίζει μὲ τὴ βοήθειά της στοὺς τρεῖς αὐτοὺς στίχους τὴν ἐθνικὴν (;) αὐτοῦ φωνήν.

Καὶ εἶδε τὴν μητέρα της—ὥρᾳ ἀπηλπισμένην παράφορος εἰς τὸν νεκρὸν νὰ ρίπτεται ἐπάνω. ἐνθέρμως νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ βίου εὐχομένη.

(Αὐτὰ τὰ εἶδεν ἡ κατὰσκοπος ψυχὴ).

Ἐδὼ πολὺ εὐκόλα μπορούσε ὁ κ. ποιητὴς νὰ ποφύγει στὸν πρώτο στίχο τὴ χασμωδίαν, φτάνει νὰ σβυνε τὴν παύλα καὶ ἀντὶς ὥρᾳ ἀπηλπισμένην νᾶγραφε ὥρᾳ ἀπηλπισμένην, καθὼς καὶ εὐχομένην ἀντὶς εὐχομένην στὸν τρίτο στίχο. Δὲν τόκανε ὅμως «ἓνα πληρωθεὶ τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ εἰπόντος λέγοντος· ὅτι ἰδιαίτερον τρέφει ἀγάπην πρὸς τὴν χασμωδίαν ὁ κ. ποιητὴς παντὶ τρόπῳ ταύτην ἐπιδιώκων καὶ διὰ ταύτης τοὺς στίχους καλλύνων τοὺς αὐτοῦ».

Ἐξ ὅνυχος ὁ λέων, καὶ ἐξ ἐνδὸς καὶ μόνου στίχου ὁ Κλέων γνωσθῆναι δύναται. Τέτοιους στίχους ποῦ ἓνας καὶ μόνος εἶναι ἀρκετὸς νὰ μᾶς δείξῃ τὸν Κλέωνα ἓνα πλήθος εἶδαμε καὶ τέτοιος εἶναι καὶ ἀπὸ τοὺς τρεῖς παραπάνω ὁ τελευταῖος.

Κι' από τὸ γάμο τους αὐτὸν ἐγὼ γεννήθηκα, πρωτόγονο παιδί τους !

Ὅμως ἡ μάνα μου ἦταν ἡ ἴδια πάντα. Μαζί με τὴν ὑγεία της ἦρε καὶ τὴς παλιές παραξενιές καὶ πείσματά της. Δὲν ἔμεινε παρὰ λίγες μέρες 'σ τὸ σπῖτι τοῦ γαμπροῦ. Καὶ σηκώθηκε ἄξαφνα καὶ γύρισε θυμωμένη 'σ τὸ κατὰψυχρο παλάτι της. Ἐκεῖ μ' ἀμολόγητη λαχτάρα ἐνοιώσ' ἑμένα 'σ τὴν κοιλάδα της. Κι' ἀφοῦ με γέννησε, με πέταξε 'σ τὸ δρόμο. Ἀγνωστοὶ διαβάτες μ' ἤρκαν, καὶ με γλύτωσαν. Καὶ πέρασα ἀπὸ χέρια 'σ ἄλλα χέρια. Κ' ἔπαθα πολλὰ ὅσο ν' ἀναστηθῶ σάμπως με βλέπεις. Κι' ἀφοῦ ἔμαθα ἀπὸ ποιούς γονιούς γεννήθηκα, πῆγα νὰ τοὺς εὗρω. Καὶ μ' ἔδωξε ὁ πατέρας μου κακὰ κ' ἡ μητέρα μου χειρότερα. Δὲ θέλησαν νὰ με γνωρίσουν, βλέποντας 'σ τὸ κορμί μου καθέναν τους γραμμένα τὰ γνωρίσματα τοῦ ἀλλοινοῦ. Τότε κ' ἐγὼ πῆρα τὰ μάτια μου κ' ἀρχισα νὰ φέρνω γύρα ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ καὶ ἀπὸ ἓνα 'σ ἄλλο χωριάτικο σπῖτι καὶ καλύδι κ' ἠύρα πονετικὲς ψυχές ποῦ μ' ἀγάπησαν καὶ μ' ἔβαλαν 'σ τὸ παρὰ γωνί τους νὰ ζεσταθῶ κ' ἔπασα σὲ χαροκόπους, ποῦ 'σ τοῦ τρύγου τὴν ὥρα εἶτε τοῦ θερισμοῦ, μ' ἤθελαν νὰ τοὺς κῶνω συντροφιά 'σ τὴν ἀνάπαψη καὶ 'σ τὴν ξεφρωτωσιά τους καὶ βρέθηκα 'σ ὁμορφὴν κορτσιῶν τῆς ἀγκαλιῆς, ποῦ με καλοῦσαν σύντροφό τους 'σ τὰ παιγνίδια, 'σ τὰ νυχτέρια τους. Μοναχὰ 'σ τὴ χώρα δὲν πῆγα ἀκόμα, ποῦ ἀκουστὴ τὴν ἔχω καὶ τόσο τὴ νειρεύομαι. Καί, νά, τώρα ποῦ θὰ γίνῃ κ' ἡ ἐπιθυμία μου αὐτή ! Κ' εἶναι ἡ χαρὰ τὴση δὲ ! Καὶ σ' ἀγαπῶ γι' αὐτὸ ἄλλο τόσο καὶ περισσότερο !

— Ὡ ἀγαπημένο πλάσμα, εἶπα 'σ τὸ μικρὸ τὸ σύντροφό μου, ἂν δε θέλῃς νὰ μαρτυρήσῃς τὰ ὀνόματα τῶν γονικῶν σου, ὅμως τὸ δικό σου, ἀκριβὸς μου, τ' ὄνομα πρέπει τώρα νὰ τὸ πῆς !

— Παρκαμῦθι ! εἶπε.

Καὶ με κύταξε 'σ τὰ μάτια καὶ μοῦ γέλασε. Κ' ἔκμαε τὴν καρδιά μου περιθῶνι τ' ἄδολο τὸ γέλομά του. Χεροπιασμένοι τότε πῆραμε τὸ δρόμο γιὰ τὴ χώρα. Καὶ νὰ μας, ἦρθαμε ! Καὶ καλῶς σὰς βρήκαμε ! Καὶ κληροπέρα τῆς ἀφεντεῖας σας !

17 τοῦ Νοέμβρη 1903.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΛΟΘΕΟΣ

ΔΕΣΥΟΙΝΙΣ καλῆς οἰκογενείας, γνωρίζουσα τελείως τὴν Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικὴν, ζητεῖ θέσιν παιδαγωγοῦ παρὰ τινι οἰκογενείᾳ εἴτε ἐνταῦθα, εἴτε ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Πληροφορίαι ἐν τῷ γραφεῖο τοῦ „Νουμά“.

Κι' ἄλλῃσι, με τί τέχνη ποῦ εἶναι φερμένοι αὐτοὶ στίχοι. Ὑστερ' ἀπὸ τὸ ἀπαράφορος εἰς τὸ νεκρὸν νὰ ρίπτεται ἐπάνω τεχνικὰ, τεχνικὰ σοῦ γύναι ὁ θεόπνευστος ποιητὴς ἔναν κοινὰ νερὸ—ἐνθέρμως νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ βίου εὐχομένη. Ἐνθέρμως μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τις εὐχαριστίες τοῦ ὁ κ. ποιητῆς 'σ ὅσους ἐπαίνεσαν τ' Ἄλγη, ὅχι ὅμως καὶ νὰ εὐχεται νὰπαλλαγῇ τοῦ βίου μὴ μᾶνα ποῦ ρήγνεται σὰν τρελλὴ ἀπάνω στὸ παιδί της ποῦ ἀψυχο, νεκρὸ κοιτεῖται μπρὸς της.

Ἡ καημένη ἡ ψυχὴ ! πόσα τῆς εἶταν γραμμένο νὰ τραβήξῃ. Πέρασε καιρὸς ἀπὸ τὸ πρῶτο της ταξίδι ποῦ εἶχε ἰδεῖ τὴ μᾶνα της ἐνθέρμως νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ βίου εὐχομένην κ' ἀποφάσεις ξανά, νὰ κατέβῃ στῆς γῆς προσέχουσα ἐννοεῖται πάντοτε στὸ δρόμο εἰς ἄστρον τι μὴ τὰ πτερὰ της καύσει. Τώρα πῆ, καθὼς λέει ὁ κ. ποιητῆς

Τὸ σῶμα της τώραῖον

Ἦδη ἡ γῆ εἰς τὸν ψυχρὸν εἶχεν αὐτῆς μυχόν
Καὶ τὸ ἐμάστιξ' ἡ βροχὴ, καὶ λίδας (1) ψυχρὸς πνέων
Τὸ ἔκαμν' εἰς τὸ μνήμα του νὰ τρέμει τὸ πτωχόν.

Τὸ πτωχὸν τὸ σῶμα ! Μολονότι τὸ εἶχεν ἡ γῆ εἰς τὸν ψυχρὸν αὐτῆς μυχόν τὸ ἐμάστιξε ἡ βροχὴ, ὅπως μαστιάζει τὸν ἄερα τοῦ κ. θεόπνευστου ἡ γλώσσα. Καὶ δὲ φτάνει μόνο αὐτὸ. Γιὰ τοῦ πτωχοῦ τὰ βᾶσανα ὁ λίψ ζεστός καὶ στεγνὸς ἄνεμος ἤρξατο πνέων ψυχρὸς, κ' ἔτσι

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΘΩΜΑΣ.—Φίλε Δροσίνη, ἐσὺ ποῦ καταγίνεσαι στὰ στατιστικά, πές μου παρακαλῶ, πόσα ἐκπαίδευτικὰ κατὰστήματα ἔχει ἡ Ἑλλάς ;

ΔΡΟΣΙΝΗΣ (μὲ πατριωτικὴ φωτιά).—Τρία ἑκατομῦρια τουλάχιστο !!

ΘΩΜΑΣ.—Μίλα καλὰ, βρε ἀδελφέ. Καὶ πόσα παιδιά ἔχει λοιπόν ;

ΔΡΟΣΙΝΗΣ (ἐξαλλος ἀπὸ ἱερὸν ἐνθουσιασμό μόνον με ποίησιν ἡμπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματά του).—

Ὅση ἡ ἄμμος, ἔχει τόση

Νεολαίαν ἡ Ἑλλάς !

Σλαῦοι, τρέμετε, καὶ Ρῶσσοι !!

Ὅμως πές μου, τί γελᾷς ;

ΘΩΜΑΣ.—Γελῶ, καὶ μένε, γιατί τὸ παραξεκοντάκιες.

ΔΡΟΣΙΝΗΣ (πάντα ποιητικῶς).

Ρῶτα ρῶτα (καὶ μὴ γέλα)

Καὶ τὸ μπάμπια μου Βικέλα !

ΘΩΜΑΣ.—Μὰ Δροσίνη μου Γιώργο μου, τί βγάζεις με τέτοιες ὑπερβολές ;

ΔΡΟΣΙΝΗΣ. (κατατρομαγμένος ξαναγυρίζει στὸ πεζό).—Ἐγὼ νὰ βγάλω ; Ἐγὼ μπάζω με τὲς ὑπερβολές !!!

ΘΩΜΑΣ-Ι-ΔΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Ο ΒΛΑΧΙΚΟΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Ὅσοι σὰς ποῦν πῶς ἐνθουσιάστηκαν τὴν Τρίτη τὸ βράδυ στὸ Βασ. Θέατρο, νὰ μὴ τοὺς πιστέψετε. Νὰ πιστέψετε ἐκείνους ποῦ θὰ σὰς ποῦν πῶς ἐπώντιασαν κ' ἐκείνους ποῦ θὰ σὰς ποῦν πῶς δὲν κατόρθωσαν νὰ καταλάβουν γιατί ὁ Σοφοκλῆς λέγεται μεγάλος ποιητὴς καὶ γιατί ὁ Οἰδίποδάς του θεωρεῖται ὡς ἓνα ἀπὸ τὰ τρία τέσσαρα σκηνικὰ ἀριστουργήματα τῶν αἰώνων.

Ὁ κ. Βλάχος με τὴ μετάφρασί του, τὴν σχολαστικὴν, τὴν ἀψυχὴν, τὴν ἀχρωμάτιστην, τὴν κρύα καὶ τὴ μαργωμένην, ὅπως εἶναι ὅλοι οἱ στίχοι του κ' ὅλες οἱ μεταφράσεις του, κατόρθωσε ὅχι νὰναστήσῃ τὸν Σοφοκλῆ στὴ σημερινὴ γλῶσσα καὶ νὰ

τὸν μπᾶσῃ στὴν σημερινὴ ζωὴ, ἀλλὰ νὰ τὸν πεθάνῃ κυριολεκτικῶς καὶ νὰ ποδεῖξῃ τετραγωνικάτα, ὅτι ὁ ἀθάνατος δημιουργὸς τοῦ Οἰδίποδα ὅσο κι' ἂν ἐνθουσίαζε καὶ συγκινούσε τοὺς ἀρχαίους Ἀθηναίους, γιὰ τοὺς σημερινούς Ἀθηναίους εἶναι ἀπλούστατα μιὰ μούμια Αἰγυπτιακὴ ποῦ μονάχα τὴν περιέργεια κινεῖ, καὶ μάλιστα ὅσο μένει μέσα στὸ σαρκοφάγο της κλεισμένη.

Μονάχα ἓνας Αἰγυπτιολόγος ἡμπορεῖ νὰ ἐνθουσιασθῇ ἅμα ἰδῇ μιὰ μούμια ἀπάνω στὴ σκηνή. Οἱ ἄλλοι, οἱ κοινοὶ βροτοί, ζητοῦν νὰ ἰδοῦνε τὴ ζωὴ, καὶ μ' αὐτὴν ἐνθουσιάζονται. Μὰ ὁ κ. Βλάχος τοὺς ἐδειξε μιὰ μούμια. Ἀξίος ὁ μισθός του. Γιατί ὅμως τότε νὰ τὴν ἀνεβάσουν τὴν μετάφρασί τοῦ κ. Βλάχου στὴ σκηνή, καὶ νὰ μὴ τὴν πᾶνε νὰ τὴν τοποθετήσουν εὐλαβῶς μέσα στὴν Αἰγυπτιακὴ αἶθουσα τοῦ Κεντρικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου, πλάϊ στὴ μούμια τῶν ὑπηκόων τῶν Φαραῶ, ἀφοῦ μάλιστα γιὰ τὴν καλὴ τῆς τὴν τύχη, βρίσκονται καὶ μέσα καὶ δυὸ τρεῖς σαρκοφάγοι ἀδεικνές ;

* *

Καὶ γιὰ νὰ μὴν ἀερολογούμε, ὅπως συνειθίζουσι οἱ διάφοροι Μιστριωτολόγοι καὶ ἐμβριθυολόγοι γλωσσοπνίχτες, παραθέτουμε ὅδ' ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὸ πρῶτο Βλάχικο χορικὸ τοῦ Οἰδίποδα, καὶ τόκομμάτι τὸ ἴδιο ἀπὸ ἓναν ἄλλον Οἰδίποδα Βούλγαρο, ποῦ δημοσιεύεται στὸ Σαμιώτικο «Φῶς» καμωμένος ἀπὸ κάποιον Ζήσιμο Σίδηρη, γνωστὸν προδότην καὶ ἀργυρώνυτον ὄργανον τῆς Πανσλαβιστικῆς προπαγάνδας, ὅπως δὲν θὰ δισταζοῖ νὰ τὸν πῇ ὁ κ. Χατζιδάκις.

Νὰ λοιπὸν τὸ κομμάτι ἀπὸ τὸν Ἑλληνοπρεπῆ «Οἰδίποδα» τοῦ κ. Βλάχου :

Τίς τοῦ Διὸς ὦ γλυκεῖα φωνὴ ἐκ Δελφῶν πολυχρύσων
εἰς τὰς λαμπράς μας ἀντηχεῖς
Θήδας; Ἢ μ' ἐντρομος ὄλος καὶ πάλλειτ' ἐκ φόβου ὁ νοῦς μου
ὦ σῶτερ παῖαν ὁ ἐκ Δήλου,
κ' ἐν ἀγωνίᾳ προσμένω, τί σήμερον
ἦ ἐν τῷ μέλλοντι χρόνῳ
θὰ ἐπιβάλῃς ὡς χρέος μου.
Λέγε μοι τέκνον ἐλπίδος χρυσῆς.
ὦ φωνὴ ἀμβροσία.

Σὲ καλῶ πρώτην, Παλλὰς, τοῦ Διὸς ὦ ἀνάντε κέρη.
καὶ τὴν προστάτιδ' ἀδελφὴν
Ἄρτεμιν, ἥς εὐκλεῖς καίτ' ὁ θρόνος ἐν τῇ ἀγορᾷ μας,
καὶ Φοῖβον θεὸν ἐκηκόλον.
Σεῖς καὶ οἱ τρεῖς ἀλεξίκακοι φανήτε.
Ἄν εἰς καιροῦς παρελ'όντας
τὴν ἀπειλοῦσαν τὴν πόλιν μας

ματὰ τοῦ κ. ποιητῆ, ἀφοῦ ἔχει μέσα λίγη μελαγχολία, μιὰν ἀσώματην ψυχὴ, ἐν' ἀψυχο σῶμα, αἰθέρα καὶ σκοτῖαν «ψυχρὸν λίδα καὶ βροχὴν μαστίζουσαν τεθαμμένον σῶμα». Ἐμεῖς ὅς τὸ πούμε χασμοδιωθίδες καὶ ὑψιπετέες γιὰ νὰ θυμούμαστε ἔτσι καὶ τὴν ὑψιπετὴ ἐκείνην εἰκόνα τὴν ψυχὴν δηλ. προσέχουσιν εἰς ἄστρον τι μὴ τὰ πτερὰ καύσει. Κρίμας ὅμως ἴση προσοχὴ ἔστα ἄστρα νὰ μὴ δώσει ὁ κ. ποιητῆς ὅχι γιὰ νὰ μὴ κίψει ἢ καύσει τὰ πτερὰ του, ἀφοῦ δὲν ἔχει, ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ γράψῃ ἢ γράψῃ τὸν τελευταῖο ἀπὸ τοὺς τρεῖς αὐτοὺς στίχους, τὸν τόσο ποιητικὸ, με μιὰ τόσο πιστὴ κι' ἀληθινὴ εἰκόνα.

Διήλθεν οὕτω ἅπασα ἡ νύξ τρυφῆς κρυφίας
πηγὴ ἀνεκδιήγητος καὶ ἡδὴ τοῦ μονήρους
ὁ δίσκος ἐκλινεν ὠχρὸς ἀστέρους τῆς Παφίας.
(Ἡ ἀπόκρισις).

Ὁ μονήρης αὐτὸς ἀπὸ τῆς Παφίας εἶναι ὁ κ. Ἐωσφόρος—Ἀστερας—Ἀφροδίτη—Ἐσπερος—Ἀποσπερίτης—Ἀυγερινός, σὰν Ἰθαλγὸς Ἰσπανὸς πολυονόματος, τῆς Ἑσπερίας, ἄλλοτε κι' ἄλλοτε τῆς Αὐγῆς καθαλλίερος. Καί, καθὼς ξέρεῖ ὁ καθένας καὶ καθὼς δὲν ξέρεῖ ὁ κ. ποιητῆς, πολὺ πρὶν ἀρχίσει νὰ κλίνειν—πρὸς τὴ Δύση—ὁ Αὐγερινός, σηκώνεται ὁ Ἥλιος ἀπὸ τὸ κρεβάτι του.

(Τὴν ἄλλῃ Κυριακὴν τὸ τέλος)

τὸ πτωχὸν σῶμα τὸ ἔκαμε νὰ τρέμει μέσα στὸ μνήμα του, ἐνὸς ἀπὸ τὴν ἄλλῃ μεριά ὁ κ. Κλέων μὰς κάνει ἐμὰς νὰπορούμε πῶς κατάφερε νὰ πεῖ δυὸ ἀνοησίες σ' ἓνα μόνο στίχο, κ' ἀκόμα, ἐπειδὴ δὲν τοῦ φάνηκαν αὐτὲς ἀρετὲς νὰ σκαρώσει καὶ τὸν τελευταῖο γελοῖο στίχο, γελοῖο γιατί μποροῦν οἱ νεκροὶ νὰ τρέμουν ἀπὸ τὸ κρύο, μποροῦμε ἀκόμα καὶ σὲ κάθε ἀψυχο ἀντικείμενο τῆς φύσης ἀπὸ μιὰ ποιητικὴ ἀντίληψιν νὰ δίνουμε ζωικὰς ιδιότητες, ἀλλὰ δὲν ταυρίζῃ νὰ λέει κανεὶς πῶς ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο μέσα στὸ μνήμα του τὸ σῶμα μιὰς ψυχῆς, τὸ σῶμα δηλ. ποῦ βρίσκεται χωρισμένο τὸ πτωχὸν ἀπὸ τὴν ψυχὴ του.

Ξανακατέβηκε λοιπὸν ἡ ψυχὴ στῆς γῆς, ἀλλὰ μόλις εἶδε πῶς οἱ δικοὶ της τὴν εἶχανε ξεχάσει, ὅτι ὁ ἥλιος τῆς χαρὰς εἶχε σβύσει ἀπὸ τὰ πρόσωπά τους τὰ σύννεφα τῆς λύπης, καὶ—τὸ σπουδαιότερο—μόλις ἀκουσε τὸν κ. Κλέωνα αμειωρεζόμενον ὑπὲρ τὸν πεζὸν λόγον ἀνηλεῶς νὰ μαστιάζει τὸν ἄερα διὰ νὰ ψάλλῃ τὰς πρὸς τὴν γῆν πορείας της

ἐδάχυσ' ἡ ψυχὴ

Καὶ πτάσα πρὸς τὸν οὐρανὸν τὴν πρὸς τὴν γῆν πορείαν
Οὐδέποτ' ἐπανέλαβεν, οὐδέποτ' ἡ πτωχὴ ! χί ! χί ! χί !

Τὸ ποίημα αὐτὸ δίχως ἄλλο θὰ εἶναι γιὰ τοὺς κριτικούς τῶν Ἀλγέων ἀπὸ τὰ φιλοσοφικὰ γλωσσόεργα ποιη-